

УДК 368:005.342

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-4\(58\)-464-473](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-4(58)-464-473)

Борисюк Олена Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, тел.: (095) 587-35-07, <https://orcid.org/0000-0002-9411-4118>

Дацюк-Томчук Марія Богданівна кандидат економічних наук, доцент кафедри права та фінансів, Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна» м. Луцьк, тел.: (068) 622-52-20, <https://orcid.org/0000-0002-9794-8943>

ТЕЛЕМАТИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ДРАЙВЕР УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ КОМПАНІЄЮ В УКРАЇНІ

Анотація. Сучасний страховий ринок стрімко трансформується під впливом цифрових технологій. Одним із ключових інноваційних напрямів, що має потенціал суттєво змінити підходи до страхування, є впровадження телематики. Телематичне страхування – це новий формат взаємодії між страховиком і страхувальником, що ґрунтується на зборі, передачі та аналізі даних у реальному часі з використанням цифрових пристроїв, здебільшого в контексті автострахування. Ця модель дозволяє не лише більш точно оцінювати ризики, але й формувати індивідуальні страхові тарифи на основі реальної поведінки користувача, а не лише статистичних даних.

В Україні ринок страхування наразі перебуває у фазі реформування та пошуку ефективних інструментів управління ризиками, що відповідають вимогам часу. З огляду на це, телематичне страхування може стати одним із рушіїв розвитку страховиком в Україні. Особливо актуальною є інтеграція цієї технології в обов'язковому автострахуванні (ОСЦПВ), де рівень ризиків залишається високим, а диференціація клієнтів недостатньо точна.

Використання телематики дозволяє страховим компаніям оцінювати стиль водіння, частоту поїздок, швидкість, маневровість, дотримання правил дорожнього руху, тощо. Це відкриває можливість не лише для гнучкої цінової політики, а й для підвищення культури безпечного водіння. Крім того, впровадження телематичних рішень сприяє посиленню конкуренції серед страхових компаній, підвищенню прозорості та покращенню клієнтського досвіду.

В умовах цифровізації та запиту на персоналізовані продукти телематичне страхування може не лише трансформувати традиційні моделі оцінки ризиків, але й стати важливим драйвером стратегічного розвитку страхового ринку України в цілому. Разом із тим, це особливо важливо для України, оскільки потреба у впровадженні новітніх технологій дозволить вітчизняним

страховим компаніям відповідати світовим тенденціям та покращити клієнтський досвід.

Ключові слова: телематика, телематичне страхування, страхування, державне регулювання, страховий ризик, інтелектуальне страхування, страховий менеджмент, управління.

Borysiuk Olena Volodymyrivna candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, tel.: (095) 587-35-07, <https://orcid.org/0000-0002-9411-4118>

Datsyuk-Tomchuk Maria Bogdanivna candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Law and Finance, Lutsk Institute of Human Development, University "Ukraine", Lutsk, tel.: (068) 622-52-20, <https://orcid.org/0000-0002-9794-8943>

TELEMATIC INSURANCE AS A DRIVER OF INSURANCE COMPANY MANAGEMENT IN UKRAINE

Abstract. The modern insurance market is rapidly transforming under the influence of digital technologies. One of the key innovative directions that has the potential to significantly change approaches to insurance is the introduction of telematics. Telematic insurance is a new format of interaction between the insurer and the insured, based on the collection, transmission and analysis of data in real time using digital devices, mostly in the context of auto insurance. This model allows not only to more accurately assess risks, but also to form individual insurance tariffs based on the real behavior of the user, and not only on statistical data.

In Ukraine, the insurance market is currently in the phase of reform and the search for effective risk management tools that meet the requirements of the time. In view of this, telematic insurance can become one of the drivers of the development of the Ukrainian insurance market. The integration of this technology into compulsory auto insurance (OCTI), where the level of risks remains high and customer differentiation is not precise enough, is especially relevant.

The use of telematics allows insurance companies to assess driving style, frequency of trips, speed, maneuverability, compliance with traffic rules, etc. This opens up the opportunity not only for flexible pricing policies, but also for increasing the culture of safe driving. In addition, the implementation of telematics solutions contributes to increased competition among insurance companies, increased transparency and improved customer experience. In the context of digitalization and demand for personalized products, telematics insurance can not only transform traditional risk assessment models, but also become an important driver of the strategic development of the Ukrainian insurance market as a whole. At the same

time, this is especially important for Ukraine, since the need to implement the latest technologies will allow domestic insurance companies to respond to global trends and improve customer experience.

Keywords: telematics, telematic insurance, insurance, government regulation, insurance risk, intelligent insurance, insurance management, management.

Постановка проблеми. З одного боку може здатися, що сучасний вітчизняний страховий ринок є консервативним і суворим, але це не зовсім так. Діяльність будь-якої страхової компанії ґрунтується на аналітиці даних та статистиці, що дозволяє сегментувати аудиторію та оцінювати ризики. Донедавна традиційні страхові компанії покладалися на актуарні методи та ручну обробку інформації, що викликало проблеми у зв'язку з наявністю величезної бази даних. Результатом цього були втрачені можливості та падіння конкурентоспроможності.

У сучасному світі страхові компанії використовують власні цифрові інструменти і прагнуть якнайшвидше опанувати потенціал нових технологій, які стануть одними з ключових конкурентних переваг страховиків у найближчому майбутньому. Серед найпоширеніших на страховому ринку технологій протягом останнього часу можна виділити машинне навчання у тарифікації, маркетингу та продажах, чат-боти та хмарні технології.

Страховий ринок переживає значні зміни під впливом технологічного прогресу, зокрема завдяки розвитку телематики та InsurTech. Телематика дозволяє надавати індивідуальне страхове покриття шляхом моніторингу поведінки водіїв та використання транспортних засобів, що підвищує ефективність страхових продуктів і знижує ризики. Однак, попри зростання популярності телематики, її поширення серед вітчизняних страхових компаній залишається відносно низькою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам впровадження телематики в страхуванні присвячено праці значної кількості зарубіжних науковців і практиків у сфері страхування та інновацій, зокрема ці питання досліджували: Lloyd Morris-Fletcher, Sabine Vander Linden, Rimmer Brockman, Biswajit Kundu Roy. Також вивченням цієї теми займалися такі сучасні українські діячі: А. Олексюк, Н. Стихальська, О. Парщак та інші. Хоча рівень існуючих теоретичних розробок є досить високим, проте проблеми використання тематики в страхуванні як драйвера управління страховиком в сучасних умовах потребують подальшого дослідження.

Мета статті - розкрити роль телематики як драйвера розвитку страхування та управління страховиком в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Багато вітчизняних страхових компаній, які впровадили штучний інтелект (далі – II) у свою діяльність, очікують, що

вплив ІІ на страхову галузь буде значним. При цьому найбільший ефект від впровадження нових технологій показують такі сфери, як врегулювання збитків, андеррайтинг (від англ. underwriting), тарифікація, післяпродажне обслуговування та протидія шахрайству. Дослідження показує, що багато учасників ринку почали активне впровадження ІІ у свою діяльність, у тому числі телематику, ще кілька років тому, але відсутність нейромереж і великих даних на той момент часу не сприяли її активному розвитку.

Телематика в страхуванні – це система, яка використовує технології збору даних, такі як GPS, сенсори та мобільні додатки, для моніторингу поведінки водіїв та інших факторів ризику. Зібрані дані дозволяють страховим компаніям оцінювати ризики більш точно і пропонувати індивідуалізовані тарифи на страхування та покращити якість страхового менеджменту загалом. Це може включати інформацію про швидкість, стиль водіння, частоту поїздок та навіть погодні умови. Обмеження та перспективи розвитку вітчизняного ринку інтелектуального страхування на сучасному етапі систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1

Обмеження та перспективи вітчизняного ринку інтелектуального автострахування*

Чинники, що мають негативний вплив	Перспективи
<i>З боку попиту</i>	
Низький рівень довіри до інноваційних страхових продуктів, неготовність передавати дані. Неочевидні переваги страхових телематичних продуктів для страхувальників.	Можливість для страхувальників оптимізувати витрати на страхування, отримуючи індивідуальні пропозиції, а також коригувати стиль водіння та поведінку.
<i>З боку пропозиції</i>	
Побоювання страховиків щодо можливого погіршення показників операційної діяльності через зниження страхових внесків, додаткові витрати на придбання обладнання та послуг, а також скорочення продажів традиційного КАСКО (комплексне покриття).	Страховики прагнуть знизити ризики, оптимізувати витрати, пов'язані з аваріями та викраденнями транспортних засобів, мінімізувати страхове шахрайство та підвищити ефективність за допомогою оптимізації процесів взаємодії з клієнтами.
Небажання страховиків впроваджувати інноваційні страхові телематичні продукти, що базуються на моделях розрахунку та прогнозування індивідуальних ризиків.	Впровадження комплексних страхових продуктів, заснованих на використанні цифрових технологій, включаючи додаткові послуги з доданою вартістю.

Чинники, що мають негативний вплив	Перспективи
Через вимоги щодо збору даних автомобілі в Україні подорожують, оскільки на автозаводи ляжуть додаткові витрати на переобладнання та ін. Компенсувати витрати та втрачену вигоду концернів доведеться покупцям автомобілів.	Підвищення активності автовиробників, зростання загальної бази нових автомобілів, оснащених OEM-пристроями (англ. original equipment manufacturer).

*складено на основі джерел [2; 5; 7]

Незважаючи на те, що для багатьох гравців страхового ринку зараз витрати на телематику суттєві в порівнянні з очікуваною вигодою, впровадження та розвиток страхових телематичних продуктів сприятиме стимулюванню ринку автострахування, що стагне. Зараз вітчизняний страховий ринок не дуже конкурентний, для світових виробників телематичних пристроїв він занадто дрібний: досі телематика в Україні застосовувалася лише в КАСКО.

Проведений аналіз переваг та ризиків інтелектуального страхування на основі використання телематичних пристроїв для стейкхолдерів свідчить про те, що страховій компанії телематика дає переваг більше, ніж самому автомобілісту (табл. 2).

Таблиця 2

Переваги та ризики стейкхолдерів при використанні телематичних пристроїв в автострахуванні

Стейкхолдери	Критерії порівняння	
	переваги	недоліки
Автовласники	Дотримання правил дорожнього руху. Знижка на каско. Звіт про поїздку. У разі ДТП легше довести факт аварії/винування	Напруженість за кермом у спробах збільшити бали. Необґрунтоване зменшення балів. Небезпека персональних даних. Необхідність автовласнику платити за встановлення та обслуговування телематики. Суворі правила для отримання знижки.
Держава	Саморегульовані процеси при суперечках. Зменшення кількості ДТП. Швидке з'ясування винуватця ДТП. Зменшення пробок на дорогах та зменшення впливу на довкілля.	Збій телематики. Підвищення ризиків забезпечення національної безпеки внаслідок витоку даних.

Стейкхолдери	Критерії порівняння	
	переваги	недоліки
Страховики	Відомий винуватець аварії. Що менше ДТП, то менше страхових виплат. Менше шахраїв, більше перевірок даних. Більше прибутку за рахунок кращої сегментації ризиків. Полегшення процесу опрацювання претензій.	Збій телематики. Значні витрати. Необхідність автовласнику платити за встановлення та обслуговування телематики.

*складено на основі джерел [3; 4; 9]

Водночас, при впровадженні телематики над страховиками висить загроза програшу іншим учасникам, оскільки крім страхових компаній є оператори, які мають великий обсяг даних, який вони можуть використовувати, зокрема постачальники телематичного обладнання, телекомунікаційні компанії, виробники автомобілів та інші. При цьому страхові компанії взаємодіють з усіма ланками ланцюжка і найближче до кінцевого споживача. У зв'язку з цим виникає проблема врегулювання відносин між усіма учасниками телематичного ланцюжка з питань збереження даних, вибору оператора, впливу на тарифну політику та стійкість страховика.

Регулювання використання ІІ активно розвивається у зарубіжних країнах. Серед країн, в яких найбільш активно здійснюється регулювання ІІ та приймаються різні документи в даній сфері, можна виділити Китай (закон про захист персональних даних), Сінгапур (Principles to Promote in the Use of AI and Data Analytics), Нідерланди (General principles for the use of Artificial Intelligence in the financial sector), США (In) (загальний регламент про захист персональних даних фізичних осіб) та Корею (FSC Plans to improve rules to promote Big data analytics in financial sectors). Аналізуючи світовий досвід регулювання використання ІІ у страхуванні, зокрема, прийняття директиви GDPR у Європейському Союзі, можна відзначити ознаки перерегулювання цієї сфери, обмеження розвитку штучного інтелекту [7]. У цьому важливо пройти між двома крайнощами: з одного боку, не залишити цю сферу неврегульованою, з іншого боку, створити можливості розвитку. Зараз, на думку фахівців, складаються дві моделі регулювання ІІ та великими даними у страхуванні: китайська та європейська (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльна характеристика китайської та європейської моделей регулювання штучного інтелекту у фінансовій сфері

Модель	Доступ до даних	Контроль даних	Відкритість страхового ринку	Етичні норми
Китайська	Спрощений	Суттєвий з боку держави	Відкритий для світового ринку	Введені
Європейська	Обмежений	Розширений	Обмежений	Введені

*складено на основі джерел [7; 9]

Аналізуючи дані моделі, можна дійти невтішного висновку, що вітчизняна модель регулювання ближче до китайської. Основними інструментами визнається запровадження експериментальних правових режимів для апробації нових фінансових сервісів та технологій у сфері ІІ, встановлення додаткових обмежувальних умов під час використання саморегулювання. Істотною складовою ІІ є дані, при цьому саме їх велика кількість дозволяє системі навчатися, розвиватися та вчитися самостійно приймати рішення. Зарубіжні країни при регулюванні ІІ приділяють велику увагу етичним питанням, серед яких відсутність дискримінації (цінової, гендерної, расової), дотримання прав та свобод людини та свобода вибору фінансових послуг.

Водночас нерегульованим моментом залишається можливість використання телематичної інформації для захисту інтересів автовласників, зокрема, в рамках судових розглядів. Прецеденти використання телематичних даних для оскарження штрафів фактично були, але офіційного та законодавчого підтвердження такого причинно-наслідкового зв'язку знайти не вдалося. Крім того, оскільки страхова компанія починає активно використовувати ІІ у прийнятті рішень та оцінці збитків, то слід визначити випадки та умови обов'язкового страхування відповідальності за шкоду, заподіяну застосуванням систем штучного інтелекту, у тому числі як альтернативи іншим інструментам регулювання. Визначення випадків та умов застосування страхування можливе після формування нормативно-правової та нормативно-технічної бази у сфері штучного інтелекту та робототехніки, що дозволить визначити умови здійснення страхування, включаючи питання збору статистичних даних для розрахунку страхових тарифів, а також форму страхування.

Телематичні дані важливі не тільки для страхових компаній, але також для автовиробників, логістичних компаній, менеджерів автопарків та автодилерів, підприємств торгівлі та ресторанів, станцій технічного обслугову-

вання та рекламодавців загалом. Весь цей попит створює великий, прибутковий ринок для страхових, OEM стільникових компаній, які збирають дані.

Разом із тим, варто відмітити, що використання елементів II у страхуванні може бути ефективним інструментом страхового менеджменту, якщо забезпечити їх набором стримувань та противаг. У таблиці 4 визначено проблеми використання телематики у страхуванні в Україні та напрями їх вирішення.

Таблиця 4

Проблеми використання телематики у страхуванні на сучасному етапі та напрями їх вирішення

Проблеми	Шляхи вирішення
Дотримуватися строгих правил для отримання знижки досить складно, як і оскаржити показання телематичного обладнання. Ця обставина, поряд з помилками, які видає обладнання, впливає на попит клієнтів.	Розробка та впровадження єдиної методики розрахунку знижок та надбавок до страхових тарифів, моніторинг договорів НБ, де має бути розроблена система регулярної актуалізації великих даних відповідно до характеру даних. Використовувані моделі повинні проходити регулярне калібрування та незалежну валідацію.
Необхідність наявності постійно увімкненого мобільного пристрою (інакше бали не зараховуються), збереження даних, дії при крадіжці телефону та інше.	Використання біометрії для підвищення безпеки використання технологій, впровадження телематичного обладнання нового покоління.
Взаємодія зі стейкхолдерами: багатосторонні відносини кредитних, страхових організацій та інших учасників системи теж мають стати об'єктом уваги з боку регулятора.	Важливо повідомляти клієнтів від імені страхових компаній, як вони використовують телематичні дані. Використання II та баз даних має мати добровільний характер.
Фінансова стійкість страховиків, оскільки використання II впливає на величину операційного ризику.	Облік зазначених ризиків у нормативах, що встановлюються регулятором для страхових компаній, пов'язані з технічними збоями, витоком інформації та ін.

*складено на основі джерел [1; 6; 10]

Таким чином, регулювання штучного інтелекту та баз даних у страхуванні необхідне. Визначимо, наскільки жорстким (європейська модель) чи ліберальним (китайська модель) має бути регулювання. Враховуючи бар'єри та зарегульованість європейської моделі, нам видається перспективним напрямом, близький до китайських принципів регулювання, але з урахуванням традицій, інфраструктури та стримувальних факторів, що склалися.

Незважаючи на виклики, перспективи розвитку телематичного страхування в Україні виглядають обнадійливо:

1. Зростання використання смартфонів: зростаюча популярність смартфонів і мобільних додатків створює можливості для інтеграції телематичних рішень у повсякденне життя споживачів.

2. Підвищення обізнаності: з розвитком інформаційних кампаній та маркетингових стратегій страховики можуть підвищити обізнаність населення про переваги телематичного страхування.

3. Співпраця з технологічними компаніями: співпраця зі стартапами та технологічними компаніями може сприяти розробці нових рішень та покращенню існуючих продуктів.

4. Законодавчі ініціативи: впровадження нових законодавчих актів, які регулюють використання персональних даних у страхуванні, може сприяти розвитку телематичних технологій.

Висновки. Телематичне страхування є перспективним інструментом персоналізації страхових послуг, що може значно підвищити ефективність управління ризиками. Для українського страховиків ця технологія є шансом на модернізацію, підвищення прозорості та довіри з боку споживачів. Водночас, інтеграція телематики потребує системного підходу, зокрема розробки законодавчих механізмів, інвестування в цифрову інфраструктуру та активного інформування населення. У довгостроковій перспективі телематика здатна стати ключовим драйвером розвитку страхової галузі, підвищуючи рівень безпеки на дорогах та ефективність роботи страхових компаній.

Література:

1. Борисюк О.В., Дацюк-Томчук М.Б. Позитиви та проблеми впровадження цифрових технологій в страховій діяльності. *Економіка та суспільство* (68). 2024. URL: [https://C:/Users/admin/Downloads/4852-Текст%20статті-4768-2-10-20241127%20\(2\).pdf](https://C:/Users/admin/Downloads/4852-Текст%20статті-4768-2-10-20241127%20(2).pdf).
2. Бريدун С.В. Іншуртех як система вдосконалення страхової діяльності. URL: https://prestige-ic.com.ua/storage/other/dopovd_brydun202110_1.pdf.
3. Волосович С. Технологічні інновації на страховому ринку. *Scientia fructuosa*. 2018. С. 124–137. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2018/05/11.pdf>.
4. Денисенко М.П. Інновації на страховому ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 21. С. 79–82.
5. Мазаракі А. FinTech у системі суспільних трансформацій. *Вісник КНТЕУ*. 2018. №2. С. 5–18. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/676/607>.
6. Kasko2GO – унікальний Insurtech продукт нового покоління від UNIVERSALNA. URL: <https://universalna.com/news/kasko2go>.
7. EASY PEASY Insurtech : офіційний сайт. URL: <https://easypeasy.com.ua/#reviews>.
8. Салайчук О. Інноваційні технології в автотранспортному страхуванні. *Scientia fructuosa*. 2017. № 4. С. 124–136.
9. Стихальська Н. Як InsurTech змінює ринок страхування. URL: <https://test.taslife.com.ua/blog/yak-insurtech-zminyuye-rynok-strahuvannya>.
10. Третяк Д. Перспективи впровадження інновацій в особистому страхуванні на прикладі зарубіжних країн. *Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2017. № 5 (194). С. 50–58.

References:

1. Borysiuk O.V. & Datsiuk-Tomchuk M.B. (2024). Pozytyvy ta problemy vprovadzhennia tsyfrovyykh tekhnolohii v strakhovii diialnosti [Positives and problems of implementing digital technologies in insurance activities]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, 68. Retrieved from: [https://C:/Users/admin/Downloads/4852-Tekst%20statti-4768-2-10-20241127%20\(2\).pdf](https://C:/Users/admin/Downloads/4852-Tekst%20statti-4768-2-10-20241127%20(2).pdf) [in Ukrainian].
2. Brydun Ye.V. Inshurtekh yak systema vdoskonalennia strakhovoi diialnosti. Retrieved from: https://prestige-ic.com.ua/storage/other/dopovd_brydun202110_1.pdf [in Ukrainian].
3. Volosovych, S. (2018). Tekhnolohichni innovatsii na strakhovomu rynku [Technological innovations in the insurance market]. *Scientia fructuosa. - Fruitful science*. 124–137. Retrieved from: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2018/05/11.pdf> [in Ukrainian].
4. Denysenko M.P. (2017). Innovatsii na strakhovomu rynku Ukrainy. Innovations in the insurance market of Ukraine [Investytsii: praktyka ta dosvid]. *Investytsii: praktyka ta dosvid-Investments: practice and experience*, 21, 79–82 [in Ukrainian].
5. Mazaraki, A. & Volosovych, S. (2018). FinTech u systemi suspilnykh transformatsii [FinTech in the system of social transformations]. *Visnyk KNTEU- Bulletin of KNTEU*. Retrieved from: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/676/607>. [in Ukrainian].
6. UNIVERSALNA (2020). Kasko2GO – unikalnyi Insurtech produkt novoho pokolinnia vid UNIVERSALNA. Retrieved from: <https://universalna.com/news/kasko2go> [in Ukrainian].
7. *EASY PEASY Insurtech*, ofitsiyni sait. Retrieved from: <https://easypeasy.com.ua/#reviews> [in Ukrainian].
8. Salaichuk O. (2017). Innovatsiini tekhnolohii v avtotransportnomu strakhuvanni [Innovative technologies in motor insurance]. *Scientia fructuosa -Fruitful science*. 4, 124–136 [in Ukrainian].
9. Stykhalska N. (2022). Yak InsurTech zminiuye rynek strakhuvannia [How InsurTech is changing the insurance market], Retrieved from: <https://test.taslife.com.ua/blog/yak-insurtech-zminyuye-rynok-strahuvannya>.
10. Tretiak D. (2017). Perspektyvy vprovadzhennia innovatsii v osobystomu strakhuvanni na prykladi zarubizhnykh krain [Prospects for implementing innovations in personal insurance based on the example of foreign countries]. *Visnyk Kyiv. nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika - Bulletin of the Kyiv National Taras Shevchenko University. Economics*, 5 (194), 50–58 [in Ukrainian].